Po konfiskavimo antroji laida

Przesyłka opłacona ryczałtem.

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 11 a | **Vilnius 1938 m. birželio 3 d.** | **Pirmi metai**

Šiame numeryje

Lenkijos Prezidento sukaktuvės. Lietuvos derybos su Vatikanu. Japonai kovoja su komunistais. Palestinos klausimas. Kas naujo Čekoslovakijoje.

Lietuvos konstitucija. Vienybės reikalu. Slovakų tautos reikalavimai. Lietuvių kalbos skiltis.

PRAŠYTI AR REIKALAUTI

Tai yra pagrindinis, esminis klausimas, kuriuo turime visi susirūpinti ir vienodai nusistatyti. Gyvenimas aiškiai rodo, kad su visokiais prašymais toli nenuvažiuosi. Tačiau, kad klausimas labiau būtų aiškus, turime vistik priminti, kad kartais tenka ir prašyti. Pavyzdžiui, nuteistas kalinys gali prašyti pasigailėjimo, bet reikalauti n e g a l i. Elgeta gali prašyti išmaldos, bet n e g a l i reikalauti. Kodėl? Todėl, kad nuteistojo kalinio pasigailėjimas niekam nėra privalomas, įstatymais būtinas; taip pat nieks manęs negali priversti duoti elgetai išmaldą, nes čia aš vaduojuosi tik savo nuožiūra.

Aišku, kad ir daugiau galima suminėti pavyzdžių, iš kurių būtų matyti, kada galima tik prašyti ir kada jokiu būdu negalima reikalauti. Bet, manome, kad daugesnio pavyzdžių minėjimas nėra būtinas. Geriau žvilgterėkime į tai, kuriais atvejais netinka prašyti, bet galima tik reikalauti.

Čia pavyzdžių gali būti daug daugiau, tik, gaila, ne visus juos galime minėti. Nurodysime tik kai kuriuos.

Imkime paskutiniu metu pagyvėjusį tautinių mažumų klausimą, kuris ypač paaštrėjo Čekoslovakijoje, kur pakėlė galvas visų pirma vokiečiai, slovakai ir kitos tautinės mažumos. Ir ką gi matome?

Toje valstybėje tautinės mažumos neprašo vyriausybę, kad ji būtų tokia gera ir leistų mokyklas, draugijas, susirinkimus, nevaržytų spaudos laisvės. Apie prašymą, apie maldavimą ten nieks negalvoja, ten visi r e i k a l a u j a to, kas kam pagal Dievo ir žmonių įstatymus priklauso. Šitaip pasielgė pirmieji, berods, vokiečiai, kurie niekuomet, pas nieką ir nieko neprašė, bet reikalavo. Tiesa, vokiečių tauta galinga, bet juk ir mažesnės tautos ar visuomenės yra taip pat ž m o n ė s, kuriems priklauso l y g i o s t e i s ė s. Šių teisių jokia didelė ar maža tauta pas nieką neišprašė, bet išreikalavo, iškovojo.

Gerai atsimename prieškarinius carizmo laikus. Kiek tada kartų buvo kreiptasi į visokius didikus, kiek memorialų prirašyta, kiek slenksčių mindžiota. Ir manote, kad kuris nors caro ministeris atsakė į lietuvių ar į kitos kuriuos tautos atstovų prašymus, patenkino išdėstytus postulatus. Kur tau! Pradėjo su lietuviais skaitytis tik tada, kai visa lietuvių tauta sutartinai pasiryžo nenusileisti, bet reikalauti jai priklausomų teisių.

Antra vertus, ne tik prieš karą lietuviai, o dabar vokiečiai, bet ir viso pasaulio nuskriaustos tautos tik tada susilaukia šviesesnio gyvenimo, kai išreikalauja, iškovoja sau teises. Tiesa, ne visada galima išreikalauti teisių, ne visada jas pasiseka ir iškovoti. Bet tokiais atvejais nieks negali iš nuskriaustų tautų ar visuomenių reikalauti kokio nors dėkingumo, pagarbos ar net simpatijos. Visa to nuskriaustos, o kartais ir pažemintos tautos ar visuomenės pareikšti negali, nes visų pirma reikalinga išlyginti skriaudos ir duoti lygias teises.

Teisių betgi, kartojame, dar nieks pas nieką neišprašė, bet tik išreikalavo. Štai todėl ir reikia pasvarstyti labai gyvas klausimas:

P r a š y t i a r r e i k a l a u t i

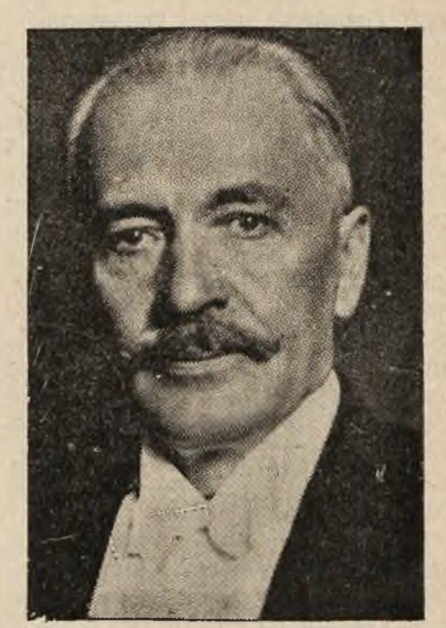
Mes esame bet kokiam prašymui, arba juo labiau maldavimui, priešingi. Esame reikalavimo šalininkai, o juo labiau, kad turime galvoje reikalavimą to, kas kiekvienam piliečiui teisėtai priklauso. Pagaliau negalima nežinoti dar ir to, kad jei kasdieniame žmonių gyvenime retai kada vienas kito pagaili, tai politikoje pasigailėjimo iš viso nėra, politikoje skaitomasi tik su jėga. Tiesa, kaip minėjome, kartais ne vien tik prašymai, bet ir reikalavimai pasibaigia niekais. Tokiu betgi atveju bent galima žinoti, kad kaipo susipratęs tautietis visa padarei, o kai negavai to, kas priklauso, nesi niekam dėkingas, palieki giliai įsitikinęs, kad tiesa yra tavo pusėje.

Lenkijos Prezidento išrinkimo sukaktuvės

Šio mėn. 1 dieną suėjo lygiai 12 metų, kai prof. Ignas Moscickis buvo išrinktas Lenkijos Prezidentu septyneriems metams. Pirmajai prezidentavimo kadencijai pasibaigus, 1933 metais prof. I. Moscickis antrą kartą buvo išrinktas Valstybės Prezidentu ir šias pareigas eina ligi šiol. Antroji prezidentavimo kadencija pasibaigs 1940 metais ir tada bus renkamas naujas prezidentas.

Šių sukaktuvių proga daugumas lenkų laikraščių plačiai paminėjo dabartinį Lenkijos Valstybės Galvą, pažymėdami, kad Prezidentas prof. I. Moscickis, eidamas tokias aukštas ir atsakomingas pareigas, įgijo visos lenkų tautos pagarbą.

Kai kurie lenkų laikraščiai, rašydami apie šias sukaktuves, primena seną lenkų priežodį: „Karalius su tauta, tauta su karaliumi" ir jį pakeičia šia prasme „Prezidentas su tauta, o tauta su prezidentu".

Lenkijos Prezidentas prof. d-ras I. Moscickis

Lietuvos ir Vatikano derybos

Paskutiniais metais tarp Lietuvos ir Vatikano gerų, nuoširdžių santykių nebuvo. Dėl prieš keletą metų buvusių nesusipratimų abi pusės laikėsi „šaltai", vengdamos glaudesnio bendradarbiavimo. Bet dabar, pakeitus Lietuvos Valstybės santvarkos pagrindinį įstatymą, nutarta iš naujo pertvarkyti Valstybės santykius su Katalikų Bažnyčia ir su jos galva — Popiežiumi.

Praėjusį mėnesį tarp Lietuvos ir Vatikano ėjo pasitarimai dėl pačių derybų. Tuo reikalu Vatikano atstovas mons. Arata ne kartą buvo atsilankęs pas Lietuvos užsienių reikalų ministerį Lozoraitį ir bendrai aptarė derybų reikalą ir jų programą.

Dabar spauda praneša, kad šiomis dienomis Kaune jau prasidėjusios Lietuvos ir Vatikano tikrosios derybos. Vatikano delegaciją sudaro mons. Arata, mons. Samore ir kun. Giedaitis, Lietuvos — užsienių reikalų ministeris Lozaitis su užsienio ir švietimo ministerijos atstovais.

Derybų metu tariamasi dėl kai kurių konkordato nuostatų pakeitimo ir dėl katalikiškųjų organizacijų veikimo Lietuvoje.

Ne Austrija, bet Ostmark

Iki šiol Austrija buvo padalinta į 9 administracinius vienetus—apygardas. Dabar, kada Austrija yra jau prijungta prie Vokietijos, visa ligšiolinė tvarka keičiama į vokišką tvarką.

Tarp kitko panaikintas ligšiolinis administracinis suskirstymas ir įvestas naujas. Visų pirma dabar nebus vartojamas žodis „Austrija" (vokiškai „Oesterreich"), bet „Ostmark". Be to, vietoj 9 apygardų bus tik 7 ir bus vadinamos, kaip ir visoje Vokietijoje „Gau", o jų viršininkai „Gauleiter".

Tuo tikslu šiomis dienomis į Vieną atvyko Vokietijos vidaus reikalų ministeris Frikas, kuris įsakė tuojau pertvarkyti Austrijos administraciją pagal jo nurodymus.

×

Kartu su šia žinia spaudoje plačiai komentuojama ir kita, su Austrijos likimu susijusi žinia. Kaip žinome, Austrija po Didžiojo karo, būdama Tautų Sąjungos globoje, gerokai įsiskolino. Daugiausia pinigų sukišo Anglija, kuri dabar norėtų atgauti paskolas. Tačia vokiečiai apie tai nė klausyti nenori. Tiesa, derybos buvo pradėtos, bet greit nutrūko, nes vokiečiai iš karto pareiškė, kad Austrijos skolų nemokės, nes Anglija skolinusi Austrijai politiniais sumetimais, prieš vokiečius nukreiptais.

Vieniems trūksta ginklų— kitiems žmonių

Jau kelinti metai, kai Anglija pradėjo skubiai ginkluotis, skirdama tam reikalui nepaprastai dideles pinigų sumas. Anglijos ginklavimasis daugeliui valstybių yra įspėjimas, kad jos perdaug nenorėtų.

Tačiau anglai turi vargo su kariuomene, nes Anglijoje karo tarnyba neprivaloma, ten kariuomenę sudaro tik savanoriai. Didėjant karo pavojui, anglai susirūpino savo kariuomenės padidinimu ir dabar svarstomas privalomos karo tarnybos klausimas.

Kas bus su Palestina

Pernai sugalvotas Palestinos padalinimo planas iki šiol yra spaudoje svarstomas. Daugiausia juo rūpinasi žydai ir arabai, nes vieni su kitais dėl Palestinos kovoja. Pažymėtina ir tai, kad Palestinos padalinimui priešingi yra ir žydai ir arabai, nes pirmieji svajoja Palestinoje suorganizuoti žydų valstybę, kiti yra pasiryžę sujungti Palestiną su Transjordanijos valstybe, arabų valdoma.

Dabar Transjordanijos valdovas pasiūlė naują Palestinos išsprendimo klausimą. Būtent, siūloma Palestiną sujungti su Transjordanija į vieną valstybę, kurioje žydai gautų plačią autonomiją.

Be to, Londone plačiai kalbama dar apie vieną planą, pagal kurį Palestina, Transjordanija ir Sirija būtų sujungtos su Egiptu į vieną valstybę, kurios karaliumi paliktų dabartinis Egipto karalius Farukas.

Kaip galutinai bus išspręstas Palestinos klausimas — parodys ateitis. Viena tik aišku, kad anglai nuo Palestinos, kaip lygiai ir nuo kitų arabų apgyventų kraštų neatsisakys ir visuomet juos vairuos savo imperijos gerovei.

Kova su komunistais Japonijoje

Telegramų pranešimu, Japonijoje su komunizmu vedama griežta kova ir dažnai policija suima komunistų agitatorius. Japonai griežtai yra nusistatę prieš komunistus ypač šiuo metu, kada vyksta atkaklus karas Kinijoje. O juo labiau, kad paskutiniu metu vis dažniau kalbama apie Japonijos karo su Sovietų Rusija galimumą.

Dabar pranešama, kad netrukus Tokijuje bus nagrinėjama didelė komunistų byla, kurioje už komunistinę agitaciją kaltinami 235 žmonės. Tai, berods, bus didžiausia komunistų byla, iš visų ligi šiol buvusių pasaulyje komunistinių bylų.

Ir taip ilgai gyvena

Bliucheris reikalauja suimti Ježovą

Spaudoje paskutiniu metu pasirodė tiesiog sensacingų žinių apie nepaprastus įvykius Sovietų Rusijoje. Kaip žinia, ten dabar yra daugelio milijonų viešpačiai du žmonės: Stalinas ir Ježovas, kuris ypač praretino Sovietų armijos aukštųjų karininkų eiles.

Dabar dar likę gyvi kurie maršalai griežtai pasisakė prieš G. P. U. vadą Ježovą, o Tolimųjų Rytų armijos vadas maršalas Bliucheris pareikalavo pas Staliną, kad jis įsakytų suimti Ježovą, kuris trukdo armijos darbuotę. Iki šiol Ježovas buvo neliečiamas asmuo, o dabar reikalaujama, kad jis būtų suimtas ir, aišku, pagal Sovietuose esančius papročius, sušaudytas. Kuo visa tai baigsis, nežinia. Tačiau šis įvykis aiškiai rodo, kad Rusijoje tarp kariuomenės vadovybės ir G. P. U. prasidėjo žūtbūtinė kova, nuo kurios pareis ir tolimesnis komunistų viešpatavimas.

Pažymėtina ir tai, kad vyriausiame komunistų partijos organe „Pravda" pradėta kampanija prieš Stalino patikimiausią bendradarbį Kaganovičių (žydą). Ko gero, netrukus ir šis komunistų šulas atsidurs prie sienos.

Neįtikėtina žinia

Lietuvoje leidžiamų lietuviškų laikraščių negauname, todėl nežinome, ką rašo lietuvių spauda; šį tą sužinome tik iš lenkų spaudoje pasirodančių žinių.

Štai vieną tokią žinią įsidėjo vilniškiai lenkų laikraščiai gegužės 31 dieną.

Žinia paimta iš Kaune leidžiamo lietuvių kalba dienraščio „10 Centų", kuriame pranešama, kad netrukus Klaipėdoje būsią suorganizuoti Lenkijos veikiančių kelionių biurų „Orbis", „Lot" ir „Gdynia—Amerika" skyriai, kurie organizuos ekskursijas iš Lietuvos į Lenkiją.

Kad šie kelionų biurai rengiasi organizuoti ekskursijas iš Lenkijos į Lietuvą, tai seniai žinome, bet, kad tie patys biurai per savo skyrius Klaipėdoje organizuotų ekskursijas iš Lietuvos į Lenkiją, tai žinia labai yra sensacinga ir neįtikėtina, nes, kiek žinome, Lietuvoje netrūksta kelionių biurų, kurie irgi sugeba organizuoti ekskursijas į kitas valstybes.

Čekoslovakijos vyriausybėje bus ir vokiečiai

Europos spauda ir toliau rašo apie Čekoslovakijos padėtį, kuri vis dar yra netikra, nors santykiai su Vokietija šiek tiek atslūgo. Pagerėjo padėtis ir po savivaldybių rinkimų, kurių metu Čekoslovakijos vyriausybė tautinėms mažumoms davė visišką laisvę balsuoti, kas už ką nori.

Tačiau daug svarbesnis klausimas, tai tautinių mažumų įstatymas, kuris jau nuo seniau ruošiamas, bet vis dar neskelbiamas. Telegramų pranešimu, Anglijos ir Prancūzijos vyriausybės esą pareikalavusios, kad Čekoslovakijos vyriausybė greičiau paskelbtų įstatymą ir sutvarkytų tautinių mažumų reikalus.

Be to, spaudoje pasklido gandų, kad paskelbus naują tautinių mažumų įstatymą į Čekoslovakijos vyriausybę jeis ir keli vokiečiai.

Svarbesni Lietuvos konstitucijos bruožai

Kaip jau buvo rašyta, gegužės 12 dieną pradėjo veikti naujas Lietuvos Valstybės santvarkos įstatymas — konstitucija. Ji buvo priimta šių metų vasario 12 dieną ir pagal ligšiolinėje konstitucijoje nustatytą tvarką galėjo pradėti veikti po trijų mėnesių, kai per tą laiką nei Valstybės Prezidentas, nei 50.000 piliečių (turinčių teisę balsuoti) nėra pareikalavę jos priimti visuotiniu tautos balsavimu.

Naujoje Lietuvos konstitucijoje daugiau suteikta teisių Valstybės Prezidentui. Bet, kaip ir ankstyvesnėse, taip ir šioje konstitucijoje Lietuvos Valstybėje valdžią sudaro Prezidentas, Vyriausybė, Seimas ir Teismas. Skirtumas yra tik tas, kad naujoji konstitucija užtikrina valdžios pastovumą ir didesnį jos atsakingumą. Tai atsiekiama tuo būdu, kad Valstybės Prezidentui suteikiama daugiau teisių ir kad tauta gali valdžią išsirinkti, balsuodama ne per partijas, bet per savivaldybes ir įvairius rūmus: žemės ūkio, prekybos, pramonės ir amatų, darbo rūmų ir t. t. Per savivaldybes renkami asmens, kurie sprendžia, kokie reikalingi yra įstatymai, o per rūmus pareiškiamas įvairių užsiėmimų žmonių balsas, kokie įstatymai yra reikalingi jų reikalams. Bet to, piliečiai gali savo pageidavimus dėl valdymo pareikšti ir kitais keliais — per savo organizacijas, spaudą, rašydami seimui ir vyriausybei prašymus, memorialus ir kt.

Pagal naujosios konstitucijos įvestą tvarką Lietuvos Valstybės Prezidentą turi rinkti ne partijos ir Seimas, bet krašto savivaldybių atstovai. Valstybės Prezidentui uždedama aukščiausia atsakomybė, nes krašto valdžia stipriau yra sujungta ne Seimo, bet Valstybės Prezidento rankose.

Naujoje Lietuvos konstitucijoje daug vietos yra skirta valstybės ūkio reikalams. Joje yra skyrius, kur kalbama apie visą tautos ūkį, t. y. ne tiktai apie žemės ūkį, bet ir visas ūkio šakas: pramonę, prekybą, susisiekimą ir t. t. Ten sakoma, kad tautos ūkio uždavinys yra duoti medžiaginių sąlygų valstybei ir piliečiui kuo geriausiai laikytis. Vadinasi, į ūkį žiūrima ne kaip į priemonę taip sau visokioms gėrybėms gaminti, bet į kaip veiksnį, kuris galėtų tas gėrybes padaryti naudingas ir valstybei, ir piliečiams, ir tautai.

Dėl žemės ūkio konstitucijoje atskirai pabrėžiama, jog valstybė rūpinasi, kad žemės ūkis daugumoje būtų sudarytas iš tokių vietų, kurie yra pajėgūs išsilaikyti, kurie tvirtai stovi ant savo kojų, tai yra, kurie nėra reikalingi nuolatinės ir niekad nepasibaigiančios pagalbos. Vadinasi, valstybė apsiima sudaryti palankias sąlygas tam, kad kuo didesnis ūkininkų skaičius taptų tokiais tvirtais, kurie iš savo ūkio pajamų gali visai neblogai verstis. Be to, valstybės vadovai naujos konstitucijos yra įpareigojami rūpintis, kad ūkininkai dirbtų ir gamintų tikslingai, t. y. gamintų tą, kas labiausiai yra reikalinga, kas geriausiai apsimoka, ir kad gamintų taip, kad toji gamyba duotų kuo daugiausia naudos.

Taigi dabar naujais ir gerai išbandytais nuostatais besitvarkydama, Lietuvos Valstybė stengiasi būti patvari ir pajėgianti sudaryti lietuvių tautai ir visiems Lietuvos gyventojams kuo geriausias gyvenimo sąlygas, kuriose Lietuvos Valstybės gerovė, pajėgumas ir vardas galėtų kilti viso pasaulio akyse.

Bet vis dėlto ilgainiui gali pasirodyti ir šioje Lietuvos konstitucijoje trūkumų. Todėl joje numatyti yra ir pataisymai. Jie bus galima daryti tuomet, kai vyriausybė ar pats Seimas pataisymo sumanymą iškels, 3/5 balsų priims ir Valstybės Prezidentas jį patvirtins. Valstybės Prezidentui yra duota teisė to pakeitimo ir netvirtinti, ir jis gali pareikalauti patikrinti, ar iš tikrųjų tauta nori, kad konstitucijos pakeitimas būtų priimtas. Jeigu Valstybės Prezidentas konstitucijos pakeitimo netvirtina, tai jis tuomet turi paleisti Seimą. Renkant naująjį Seimą, rinkikai turi progos Seimo atstovais išrinkti pataisymo šalininkus arba priešininkus. Jeigu ir naujas Seimas tą patį pataisymą priima, tuomet pataisymas Valstybės Prezidento būna tvirtinamas.

Kas reikalinga siekiant vienybės

Paskutiniuoju laiku mūsų spauda gyvai nagrinėjo vienybės reikalą mūsų visuomenėje. Nėr abejonės, kad tokie balsai, girdimi iš vienos ir antros pusės, gali tik maloniai nuteikti kiekvieną šio krašto lietuvį, juo labiau, kad tie balsai *šiuo metu* yra svarbūs ir reikšmingi. Kai kam tačiau kyla klausimas, ar yra kokia prasmė kalbėti apie vienybę, jeigu mūsų visuomenės tarpe svarbiausiais klausimais, ypač paskutiniais keleriais metais, ir taip jau pasireikšdavo didelis vieningumas ir bendrų reikalų supratimas. Svarbiausiais mūsų visuomenei ir tautai momentais buvo vieningi visi šio krašto lietuviai. Ir suprantama, nepaprastais tautai ar valstybei momentais, paprastai, pasireiškia vieningumas netgi ten, kur yra daug visokių partijų, vedančių aršiausias kovas savo tarpe. O ką jau bekalbėti apie mūsų visuomenę, kurioje, anot A. Radeikos („Aidas" Nr. 8), nesą jokių partijų tikrąja prasme. Tie skirtumai, kokie yra, tai tik ideologiniai, pažiūrų skirtumai. Bet vis dėlto ligi paskutiniųjų kelerių metų tie pažiūrų skirtumai tiek buvo paaštrėję, kad surasti kelias į bendrą kalbą buvo nelengva. Matėsi tam tikri šnairavimai, šen ten buvo juntamas nepasitenkinimas. Dabar visoki išoriniai veiksniai mūsų visuomenę lyg ir sukonsolidavo. Taigi iš tikrųjų dabar juntamas tam tikras visų šio krašto lietuvių vieningumas' bendras ir vienodas visų reagavimas į tokius ar kitokius gyvenimo reiškinius bei įvykius. Bet tai dar nereiškia, kad nėra reikalo apie vienybę kalbėti. Atvirkščiai, šiandie visur labai daug apie vienybę kalbama, negalime ir mes apie ją nekalbėti, juo labiau, kad visuomenės ar tautos konsolidacijai (vienybei) nėra ribų. Negalima pasakyti, kad jau dabar esame pakankamai vieningi, susikonsolidavę, todėl ir nėra reikalo toliau konsoliduotis.

Taip, esame vieningi, bet galime būti dar vieningesni. Juo didesnė vienybė, juo lietuvių gretos (eilės) bus glaudesnės, juo daugiau jėgos, patvarumo savyje turėsime. Labai keista ir, be abejo, neišmintinga būtų, jeigu tokiam vieningumui, kaip kad, sakysime, dabar mūsų visuomenėje yra, reikėtų visuomet panašių įvykių, kokių esame patyrę paskutiniais metais. Mūsų visuomenei vienybė yra visuomet reikalinga, nepaisant, kokia yra mūsų visuomenės reikalų faktinoji padėtis.

Kaip suprasti vienybę? Ar tai reiškia, kad ten, kame yra vienybė, negali būti jokių ideologinių, atseit, pažiūrų skirtumo. Tiesa, totalinėse valstybėse vienybė taip yra suprantama, bet mūsų visuomenėje vienybė reiškia ar bent turėtų reikšti bendrų visuomeninių ir tautinių reikalų supratimą ir jų rėmimą bei realizavimą be pažiūrų skirtumo. Vadinasi, pažiūrų skirtumai gali sau būti, *bet atskirų grupių reikalai negali būti statomi aukščiau už visos visuomenės ar tautos reikalus.* Tai yra svarbiausia.

Ašku, kur yra pažiūrų skirtumų, ten visuomet gali kilti ir tarpgrupinių nesusipratimų. Būna jų, žinoma, ir mūsų visuomenėje. Seniau visokių tarpgrupinių nesusipratimų mūsų visuomenėje buvo daugiau, dabar žymiai mažiau. Bet jų gali būti dar mažiau, jeigu rodysime vieni kitiems daugiau nuolankumo, daugiau geros valios. Juk turint gerą valią, galima ir didžiausius nesusipratimus gražiuoju likviduoti. Pagaliau vyraujant žmonių santykiuose gerai valiai, iš viso mažiau būna visokių nesusipratimų. O ten, kur mažiau būna nesusipratimų, aiškesni darosi ir tautos bendri reikalai.

Be geros valios žmonių santykiuose dar reikalingi yra ir tam tikri etikos (dorovės) dėsniai. Kitaip sakant, reikalinga yra visuomeninė etika.

Taigi, siekdami vienybės, atseit, sugyvenimo, turime tolygiai kelti visuomeninės etikos reikalą. Gera valia ir etika sugyvenimo kultūroje užima svarbiausią vietą.

A. P.

Ko siekia slovakai?

Čekoslovakija susidaro iš keleto tautų. Šiuo metu Čekoslovakijoje priskaitoma apie 7.000.000 čekų, 2.750.000 slovakų, 3.2[illegible]0.000 vokiečių, 760.000 vengrų ir apie pusė milijono ukrainiečių su lenkais. Taigi čekai visoje valstybėje sudaro apie pusę gyventojų, o kartu su slovakais apie 65%. Bet slovakai šiuo metu, panašiai kaip ir kitos mažumos, pradėjo reikalauti sau tokių pat teisių kokias turi čekai. Pareikalavo, kad jiems būtų suteikta plati autonomija, tai yra: atskiras seimas, atskira kariuomenė su slovakų kalba komanda, slovakų valdomos įstaigos, slovakų kalba universitetas ir visos kitos mokyklos ir t. t.

Šiuos reikalavimus slovakai iškėlė, pasiremdami sutartimi, kuri buvo pasirašyta su čekais dar 1918 metais ir čekų pažadais, kurie buvo padaryti kovojant dėl nepriklausomybės atgavimo dar prieš Didįjį karą.

Slovakai, nors kultūriniai ir materijaliai yra silpnesni už čekus, bei tautiškai susipratę jau nuo senų laikų. Dar XVIII šimtmetyje slovakai reformavo savo kalbą, padarydami ją literatine, bendrine tautos kalba. Politinę kovą pradėjo XIX šimtmečio pradžioje. Tuo metu slovakai su čekais buvo Austro-Vengrijos ribose ir visu smarkumu vengrų nutautinami. Jau 1848 m., o antrą kartą 1861 metais slovakai pasiuntė Budapeštan plačius memorialus, reikalaudami juos pripažinti kaip atskirą tautą ir suteikti jiems autonomiją.

Šių reikalavimų Vengrijos valdžia nepatenkino. Priešingai, nuo 1867 metų pradėjo slovakus skriausti, slopinti jų tautinį sąjūdį ir energingai juos vengrinti. Tačiau slovakai rankų nenuleido ir ištvermingai kovojo su vengrų priespauda ir nutautinimu.

Toje kovoje jie arčiau susigyveno su čekais, kurie tada buvo tokiose pat sąlygose, kaip ir slovakai. Būtent, 1898 m. čekai iškėlė mintį sudaryti vienalytę čekų ir slovakų kalbą, nustatyti vienas gaires kultūrinio darbo srityje ir išvien kovoti dėl nepriklausomybės atgavimo. Ši mintis kai kuriems slovakų veikėjams atrodė visai gera, nes didelių skirtumų tarp čekų ir slovakų kalbų nėra, be to, bendros kovos dėl laisvės šias dvi tautas tampriai surišo. Dar reikia priminti ir ta aplinkybė, kad čekų tauta daug skaitlingesnė ir tuo metu kultūrinėje ir materijalinėje srityje buvo pasiekusi daug aukštesnį laipsnį.

Tačiau žymi slovakų dalis šiam sumanymui buvo griežtai priešinga. Jos priešakyje stovėjo kunigas A. Hlinka, dar 1 96 metais įkūręs tautinę slovakų sąjungą. Kun. A. Hlinka reikalavo pilnų politinių teisių savo tautiečiams vengrų parlamente ir nepripažino jokios unijos su čekais. Savo pasiryžimais, nenuilstama kova, energija ir drąsa kun. A. Hlinka rado didelį pritarimą savo tautiečių tarpe. Jo sąjunga greit išaugo į žymiausią ir vienintelę slovakų politinę partiją, pasiryžusią iškovoti tautinę nepriklausomybę.

Nors kun. Hlinkos ir jo partijos pastangos buvo didelės ir energingos, tačiau žymesnių rezultatų nesusilaukta. Slovakai skaičiumi buvo nežymūs, o kultūriniu ir medžiaginiu atžvilgiu silpni, kad galėtų vengrus priversti su jais skaitytis. Dėl to tautinėje slovakų sąjungoje pradėjo reikštis mintis, ar iš tikrųjų negeriau būtų susidėti su čekais ir bendrai kovoti dėl tautinės laisvės atgavimo.

Ta mintis ypatingai sustiprėjo Didžiojo karo metu ir jam baigiantis. Čekų tauta tada visoje Europoje ir Amerikoje jau plačiai buvo žinoma, kaip labai kultūringa, ci-

n

Dėl pavardžių ir vietovardžių

Dabar Lietuvos Valstybėje ruošiamas įstatymas, pagal kurį bus atlietuvintos suslavintos ir suvokietintos lietuvių pavardės Lietuvos visuomenė tuo yra susidomėjusi. Jau dabar atsiranda nemaža žmonių, kurie kreipiasi į valstybines įstaigas ir prašo savo pavardes atlietuvinti.

Pavardžių atitaisymo klausimas yra aktualus ir Lenkijoje. Ir lenkų vyriausybė yra išleidusi tam tikrą įstatymą, kuriuo tikybinėms ir valstybinėms įstaigoms pavedama palengvinti okupacijų laikais iškraipytų pavardžių atitaisymą.

Ryšium su tuo čia dedame iš Rygos laikraščio „Lietuvių Balso" adv. K. Vizboro straipsnio dalį, kur pavardžių ir vietovardžių kraipymo klausimas aptariamas iš mokslinės kertės. Red.

„Vietovardžiai ir pavardės istorijos ir svetimšalių akyse sudaro krašto veidą. Todėl Tauta ir Valvalstybė tam klausimui turi dėti nemaža dėmėsio.

Pavardė — yra viena svarbiausiųjų žmogaus asmenybės savumų. Žmogus ateina į šį pasaulį su tam tikra, nepriklausoma nuo jo bočių pavarde; ją nešioja visą savo amžių ir mirdamas palieka savo ainiams. Tas tęsiasi amžiais. Ar reikia stebėtis, jei kultūringos tautos taip aukštai vertina savo giminių pavardes ir jų genealogijas ir tuo aukščiau, juo tos pavardės yra senesnės ir juo daugiau jos savo bočių eilėse randa garbingų, užsipelnijusių savo Tautai ir Tėvynei asmenybių.

Kuo senesnė tauta, tuo senesnės ir garbingesnės jos narių pavardės, Lietuvių tauta labai sena, ką įrodo kad ir jos kalba, artima giminaitė sanskritui. Priešistoriniais laikais lietuviai naudojosi taip vadinamais „asmens vardais", kurie jiems buvo duodami sulig kūno, arba dvasios savumų, taipogi sulig gyvenamosios vietos. Pav. kūno savumai: Rudis, Juodakis, Kreivažandis, Briedis, Šernas, Bitinas, Voras, Starkus, Garnys, Vėgėlė, Karosas, Liepa, Agurkas ir t.t. Dvasiniai savumai: Doviatas (Daug+jotas), Daunoras (Daug×noris), Norvaišas (Nori+vaišos), Visboras (Vis+baras) ir t.t. Sulig gyvenamosios vietos: Pakalnis, Vidugiris, Miškinis ir t. t.

Prof. Būga savo knygoje „Apie lietuvių asmens vardus", sako: „Dar XVI-me šimtmetyje tebebuvo asmens vardai, kas matoma iš 1528 m. bajorų sąrašo", kuriame randame: Budrus, Radvilaitis, Stirpeika Mileikaitis, Dovnar Piktevič, Gedmin Kantrimovič. Pirmieji (Budrus, Stirpeika, Dovnar, Gedmin) — asmens vardai, o antrieji (Radvilaitis, Mileikaitis, Piktevič, Kantrimovič) — yra tėvavardžiai.

Trusmanas savo knygoje: „Letto slavianskije elementy v Etruskich nadpisiach", Revel, 1911 g., sako, kad lietuvių kalboje sufiksai: „aitis, oitis, eitis, onis, ainis, ūnis, ūnas, ovič, evič", reiškia tėvavardžius. Ta reikšmė užsiliko iki šių dienų. Vien tik moteriškos lyties tėvavardžiams: Vizboraitė reiškia Vizboro duktė. Toliau jis rašo: Etruskų ir lietuvių vardai, matomai, turi tarp savęs betarpiškus ryšius".

Toks „asmens vardų" ir šaly jų tėvavardžių pasivadinimo būdas tęsėsi pas lietuvius nuo seniausiųjų, neatmanamų laikų iki krikščionybės priėmimo. Krikščionių laikais „asmens vardai" virto pavardėmis, o šaly jų pradėta rašyti krikšto vardus. Tėvavardžiai daugiausia užsiliko pas slovėnus (rusus). Daukantas savo Lietuvos Istorijoje sako: „Su vardais yra krikščionys, o be vardų — pagonys" (11, 163).

Minėta Trusmano teorija randa pilną patvirtinimą ir senobinėje lietuvių kalboje. Pav., tėvas ponas, sūnus gi vadinosi ponaitis. Tėvas Jokūbas, sūnus — Jokubaitis ir t. t. (Prof. K. Būga, 18 pusl.) Lietuvos Metrikoje yra nemaža aktų, kuriuose figuruoja tėvas pav. Butus, o jo sūnai tame pat akte jau vadinami „Butkaičiai" (Akty o litovskich bojarach, 257 pusl.).

Žinome, kad Lietuvos Didžiajai Kunigaikštijai priklausė daug sričių su rusų, gudų ir ukrainiečių gyventojais. Žinome taipogi, kad lengvesniems susinešimams su tomis sritimis D. L. K. turėjo naudotis oficialiuose raštuose rusų gudų kalba, kaip kad lenkai naudojosi lotynų kalba. Tos rusų-gudų kalbos savumai pakeitė savotiškai pavardes. Pav, tėvas vadinosi kniaz, o sūnus „kniažyč", tėvas — pan, o sūnus „panič", tėvas vojevoda, o sūnus „vojevodič". Tuo pat būdu: tėvas Poška, o sūnus Paškovič arba Paškevič. tėvas Antanas, o sūnus Antonovič arba Antonevič. Reikia paminėti, kad senoje lietuvių pavardžių rašyboje raidės „a", „o" ir „e" tankiai keičia viena kitą, ką prof. K. Būga aiškina įvairiomis šnektomis. (Būga, 21 pusl.).

Yra ne maža aktų, parašytų maždaug tuo pat laiku (1519 — 1524), kuriuose rašoma viename tos pat pavardės (Vizborovičiai, reiškia Vizboro ainiai): Paškaitis, Daukontaitis, Vaidzilaitis, Jokubaitis ir t.t., kitame gi tie pat Vizborovičiai jau vadinami: Paškovič, Daukontovič, Vaidzilovič, Jakubovič.

Iš to aišku, kad pavardės su galūnėmis „ovič, evič, avič" yra senos lietuvių pavardės, tik rašytos rusų-gudų kalbos taisyklėmis ir todėl nieko arba labai mažai bendro su lenkų kalba turi. Pavardės gi su galūnėmis „ski" yra lenkiškos arba sulenkintos. Neretai sutinkame senuose aktuose pavardžių keitimąsi įvairių epokų etapuose. Pav: Poška, Paškaitis, Paškovič arba Paškevič, Paškovski. Todėl tvirtinti, kad pavardės su galūnėmis „ič, ovič, evič" yra ne lietuviškos vargiai galima.

Kiekvienas pakeitimas tiek tautos vardo, tiek vietovardžių, tiek pavardžių — sudaro įstorijoje didelę spragą.

Yra žinoma, kad priešistoriniais laikais, taipogi ir viduramžių laikais, atskiros tautos, jų tarpe ir lietuviai, amžių bėgyje klajojo iš vieno pasaulio krašto į kitą. Kiek istorijai teko ištirti, lietuvių tauta iškeliavo iš centralinės Azijos, buvo Indijoje, iš ten per Mažosios Azijos, pussalį, per Kaukazo kalnyną pateko į pietų Rusijos stepes, iš kur dalis jų nukeliavę į Italiją, kita gi dalis į šiaurę, pasiekė net Skandinaviją ir Angliją (podraug su Julijaus Cezario kariuomene).

Visa ta ilgiausia kelionė trūko dešimtimis amžių ir buvo surišta nuolatinėmis kovomis su kitomis tautomis, su kuriomis lietuviai tai susidėjo dėl bendros kovos su stipresniais priešais ir, susimaišę su jais, priėmė jų vardą ir kalbą, tai, nugalėję, savo priešus, užėmė jų gyvenamas vietas.

Toks lietuvių tautos tarp kitų tautų blaškimasis ir dažnai vardo keitimas paliko istorijai didžiausią spragą. Istorikai suka galvas, ieškodami tikrų žinių apie tautos praeitį, tačiau nieko tikro surasti negali ir jų išdavos dažnai būna labai abejotinos".

vilizuota, tautiškai subrendusi ir apsisprendusi gyventi nepriklausomai. Čekų veikėjai, pavyzdžiui, Masarykas, Benešas ir kiti visų didžiųjų valstybių politikų tarpe turėjo didelį autoritetą. Šie čekų veikėjai, išskyrus Vokietiją ir Austro-Vengriją, visose valstybėse turėjo pritarimą, kad čekai privalo turėti nepriklausomybę.

Tokioms sąlygoms susidėjus, slovakai, su Hlinkos tautine slovakų sąjunga priešakyje, pradėjo tartis su čekais dėl bendros čekų-slovakų nepriklausomos valstybės įkūrimo. Pasitarimai vyko Amerikoje, kur gyvena apie 700.000 tautiškai susipratusių slovakų, daugiausia kun. Hlinkos bendraminčių. Galutinai gegužės mėn. 30 dieną 1918 metais Pittsburgo mieste buvo pasirašyta tarp čekų ir slovakų sutartis, pagal kurią nutarta kurti čekų-slovakų valstybę, pavadintą Čekoslovakija.

Pagal šią sutartį, abidvi tautos toje valstybėje turės vienodas, lygias teises. Slovakai galės turėti savo kalboje savo mokyklas, teismus, įstaigas, armiją slovakų komanda, o abidvi kalbos visoje valstybėje bus vienodai traktuojamos.

Šią sutartį, be kitų pasirašė ir G. T. Masarykas, vėliau išrinktas ir iki mirties buvęs Čekyslovakijos prezidentas — valstybės vadas.

Įsikūrus Čekoslovakijos valstybei, slovakai, o ypač kun. A. Hlinkos partija, laukė, kada bus vykdoma minėta Pittsburgo sutartis. Tačiau čekai nerado reikalo jos pilnumoje vykdyti, nors ir netrukdė dalyvauti slovakams visame valstybės aparate, tik vilkino autonomijos suteikimą. Čekų nuomone, slovakai reikalingi čekų pagelbos. Patys slovakai, būdami mažiau kultūringi, gali čekus pasivyti ir sutvirtėti tiktai tampriai kartu dirbdami su čekais. Dėl to čekai visomis pastangomis ryžosi sukultūrinti slovakus, keldami jų žemės ūkį, pramonę, komunikaciją, švietimą. Šitaip elgdamiesi, kai kurių slovakų tarpe čekai įgijo daug simpatijų. Nemaža garsiųjų slovakų veikėjų lojaliai prisidėjo prie darbo. Ši grupė laisvai pasiekė daugelį atsakingų vietų valstybės aparate. Pavyzdžiu gali būti dabartinis Čekoslovakijos premjeras M. Hodža, kuris yra slovakas. Vadinasi, valstybės valdžios priešakyje yra slovakas.

Tačiau A. Hlinkos partija, kuri dabar vadinasi slovakų liaudies partija, nesutinka su tokia čekų taktika, nepasitenkina tomis lengvatomis, reikalaudama, kad būtų įvykdyta Pittsburgo sutartis. Tam reikalui šios partijos atstovai Amerikoje atvežė iš Pittsburgo šiomis dienomis sutarties originalą, kad įrodytų slovakams ir čekams, jog jų reikalavimai yra teisėti.

Čekai nemano nusileisti, nes jie turi nemaža šalininkų slovakų, ypač tų, kurie priklauso husitų ir tautinei čekų bažnyčiai. Šie sutinka su čekais gyventi išvien vienoje valstybėje, tokiose sąlygose, kaip šiuo metu. Koks bus šios kovos galas, sunku numatyti. Tačiau jeigu čekai sėkmingai apsigins nuo vokiečių tai ir slovakams didesnės laisvės neteiks. Gal naujai ruošiamas mažumų statutas kiek ir leis plačiau pasireikšti slovakams, bet autonomijos pagal Pittsburgo sutartį slovakai greičiausiai negaus.

J.

Lietuvių kalbos skiltis

Priesagos = ininkas ir = tojas

Kalbėdami ir rašydami vartojame liudininkas ir liudytojas, reikšdami tą pačią mintį. Nėra vienodumo ir žodynuose: vienuose *liudytojas**), kituose *liudininkas***).

Dėl šio žodžio šaknies esu rašęs kitur. Anksčiau ar vėliau turėsime jo šaknį rašyti ilgą, nes jį taip tariama, net ir sunku trumpai ištarti. Šiuo atveju noriu šį tą pasakyti apie priesagas - *ininkas* ir *tojas*.

Atrodo, taisyklingiau būtų vartoti *liudytojas* (arba *liūdytojas*), negu *liudininkas* (arba *liūdininkas*).

Priesaga - *ininkas* yra jungiama su daiktavardžių šaknimis bei kamienais. Pavyzdžiui, *darb-as darb-ininkas, taut-a taut-ininkas, visuomen-ė visuomen-ininkas, laikrašt-is laikrašt-ininkas, laikrod-is laikrod-ininkas rašt-as rašt ininkas, mok-l-as mokslininkas, kalb-a kalb-ininkas, ūk-is ūk ininkas.* Bet neturime lietuvių kalboje tokio daiktavardžio, iš kurio galėtume padaryti *liudininką*.

Priesaga - *tojas* yra jungiama su veiksmažodžiais - dviskiemiais bendraties kamienais. Pavyzdžiui, *moky-ti moky-tojas, rašy-ti rašy-tojas, staty-ti staty-tojas, skaity-ti skaity-tojas, klausy-ti klausy-tojas, tašy-ti tašy-tojas, garbin-ti garbin-tojas, rūpin-ti rūpintojas, auklė-ti auklė-tojas, myl-ti mylė-tojas, stebė-ti stebė-tojas, kalbė-ti kalbė-tojas, akė-ti akėtojas.* Tik *artojas* sudarytas iš vienskiemenės šaknies *ar-ti* ir priesagos - *tojas*. Tuo būdu iš *liudy-ti* (arba *liūdy-ti*) padarome *liudy-toją* (arba *liūdy-toją*).

Priesagos = inis ir = iškas

Labai dažnai galima rasti spaudoje ir knygose, taip pat išgirsti kalboje tokius posakius: Jis yra *tautiniai* ir *visuomeniniai* susipratęs; šis dalykas *teisiniai* neturi pamato; į prašymą jam *kategoriniai* atsakė leidimo neduosiąs; veikalas parašytas *moksliniai*.

Čia pavartoti prieveiksniai — *tautiniai, visuomeniniai, teisiniai, kategoriniai, moksliniai* — yra klaidingi.

Priesaga = *inis* reiškia daikto kilmę arba kam daiktas yra skiriamas. Pavyzdžiui, *naminiai, laukiniai* paukščiai, *geležinis, molinis* indas, *medinis* šaukštas, *šventiniai* (šventei skiriami) drabužiai, *tautinis, visuomeninis* (tautai, visuomenei skiriamas) darbas.

Iš daiktavardinių būdvardžių su priesaga = *inis* nedaromi prieveiksmiai.

Priesaga = *iškas* reiškia panašumą bei tapatybę. Pavyzdžiui, jo pasielgimas *tėviškas* (kaip tėvo), jos jausmas *motiniškas* (kaip motinos), jų pasikalbėjimas buvo *draugiškas* (kaip draugų), jo darbas yra *lietuviškas* (kaip tikro lietuvio), jo kalbos stilius *nelietuviškas* (kaip nelietuvio), jo kalba *begėdiška* (kaip begėdžio), jo protavimas *vaikiškas* (kaip vaiko).

Iš daiktavardinių būdvardžių su priesaga = *iškas* yra padaromi prieveiksmiai. Pavyzdžiui, jo elgtasi *tėviškai*; ji jaučia *motiniškai*; jie kalbasi *draugiškai*; jis mintis reiškia *lietuviškai*, nelietuviškai; jis kalba *begėdiškai*; protauja *vaikiškai*. Todėl ir klaidingai padarytus prieveiksmius, kuriuos aukščiau nurodžiau, galime šitaip atitaisyti: Jis yra *tautiškai* ir *visuomeniškai* susipratęs; šis dalykas *teisiškai* imant neturi pamato; į prašymą jam *kategoriškai* atsakė..., veikalas parašytas *moksliškai* (kaip mokslo veikalas).

Kiti posakiai

Dažnai sakoma: jis pinigus užmokėjo *iš kalno*; dėl to dalyko jis mane perspėjo *iš kalno*. Šiuo atveju *iš kalno* yra polonizmas — *z góry*. Čia vietoje *iš kalno* reikėtų sakyti *iš anksto*.

Sakoma: *aš tave ima už vyrą, už žmoną (za męża, za żonę)*, arba *per vyrą, savo žmoną*. Reikėtų sakyti: aš tave imu *savo vyru, savo žmona*. Taip man atrodo.

St. Misiūnas.

*) Liudytojas, liudininkas — bene slavizmas. Senovės Lietuvoje, kada raštinėse vyravo senoji rusų kalba, teismo reiškėjus vadino „Люди“, iš čia bene ir mūsiškis liudytojas, liudininkas. Šis žodis mūsų raštijoje atsirado po 1880 m. V. B.

**) Pr. Skardžius, Bendrinės lietuvių kalbos kirčiavimas, 61 p. St. M.

KORESPONDENCIJOS

Varšuva. *Sunkiai serga poetas Ksaveras Vanagėlis.* Netoli Varšuvos kaime gyvena senas mūsų tautos veikėjas, aušrininkas, poetas-rašytojas *Ksaveras Vanagėlis-Sakalauskas*. Jis buvo ilgametis Varšuvos Lietuvių Savišalpos Draugijos pirmininkas ir nuolat rūpindavosi Varšuvos lietuvių organizuotu gyvenimu. Paskutiniu laiku dėl senatvės draugijai vadovauti jau nebegalėjo. Dabar jis yra šios draugijos garbės pirmininkas. Kurį laiką Ksaveras Vanagėlis vis dar ateidavo į draugijos susirinkimus ir gyvai domėdavosi jų eiga. Deja, dabar jis sunkiai serga. Guli lovoje negalėdamas nė pajudėti — suparaližuotas. Ligonį lanko Varšuvos lietuviai. *K. U.*

Vasiūnai, Tverečiaus valsč. *Reikalauja savo teisių.* Gegužės mėnesį čia lankė inspektorius valstybinę pradžios mokyklą, kurioje moko mokytojas Šnitovskis. Mokytojas lietuvių kalbos beveik visai nemoka. Tačiau tėvams reikalaujant, bent po vieną pamoką per savaitę mokoma ir lietuvių kalba.

Dabar, atvažiavus inspektoriui, tėvai pasiuntė savo atstovus ir reikalavo, kad Vasiūnų mokykloje lietuvių kalba būtų dėstomoji kalba ir kad mokytojas būtų lietuvis. Inspektorius atstovams pasiūlė tuo reikalu parašyti prašymą ir pažadėjo reikalavimus patenkinti.

O, kad taip ir visi lietuviai reikalautų savo teisių, kaip vasiūniečiai!

×

Šių metų vasario mėn. 10 d. Tverečiaus policija darė pas vietos lietuvių naminį mokytoją Aleksandrą Dundulį kratą ir paėmė iš jo 18 lietuviškų knygų. Vėliau per tardymą A. Duduliui buvo prikišama, esą, jis tas knygas dalindavęs skaityti vaikams ir vietos jaunimui.

Byla buvo svarstoma Švenčionių miesto teisme gegužės 24 d. Kaltinamasis teisme aiškinosi, kad tai buvusi populiari mokslinė literatūra, kuri švietimo valdžios patariama skaityti.

Teismas A. Dundulį pripažino kaltu ir nubaudė 30 auks. piniginės baudos arba 6 dienų arešto. *V. G-tis ir Vasiūnietis.*

Dubičiai, Lydos apskr. *Sieninis laikraštėlis.* Būrelis Dubičių susipratusio jaunimo uoliai šviečiasi ir ruošiasi ateities darbams. Jis leidžia savo rankomis parašomą sieninį laikraštėlį „Pagirio Ąžuolą“. Vietos jaunimas parašo straipsnelių, poezijos kūrinėlių, įdeda žinučių ir padaro šį laikraštėlį visiems suprantamą ir įdomų. Straipsneliuose daugiausia liečia tarpusavio sugyvenimą.

Vyresniesiems, žiūrint į tokį jaunimo gražų darbą, darosi smagu ir malonu. *Senis.*

Vaičiuliškė, Suvalkų apskr. *Sporto rungtynės.* Šiomis dienomis vietos lietuvių jaunimas turėjo tinklinio sporto rungtynes su palinijo kopo kareiviais. Rungtynės pasibaigė tokiomis išdavomis: pirmoje žaidimo dalyje pasibaigė 15:8 vaičiuliškiečių naudai, antroje — 15:12 kareivių naudai, trečioje — 15:10 vaičiuliškiečių naudai. Visa suskaičius išeina 2:1 šio kaimo jaunimo naudai. *R. M.*

Punskas. *Minėjo Motinos Dieną.* Gegužės 22 d. vietos ir apylinkės lietuvių jaunimo rūpesčiu Punske gražiai buvo surengtas Lietuvės Motinos pagerbimas. Iškilmės prasidėjo 10 val. 30 min. pamaldomis, kurių metu vietos klebonas kun. A. Žievys pasakė gražų pritaikintą pamokslą, nušviesdamas motinos nuopelnus Bažnyčios ir Tautos gyvenime ir primindamas vaikų pareigas savo motinoms.

Po pamaldų parapijos salėje įvyko iškilminga akademija, į kurią susirinko daug žmonių, visi ir nesutilpo. Akademiją atidarė iškilmių rengimo komiteto pirmininkas J. Matulevičius, paaiškindamas Motinos Dienos minėjimo tikslą. Toliau buvo agr. J. Pajaujo paskaita „Motinos vaidmuo tautoje“. Po paskaitos buvo deklamacijos. Deklamavo J. Viganauskaitė, E. Lipskaitė, Z. Mačiulskaitė, J. Mikalauskaitė ir V. Markevičiūtė. Užbaigta vaidinimu ir liaudies dainomis. Scenoje buvo parodyti du vaizdeliai: „Be mamytės“ ir „Su mamyte“. Suvaidinta vykusiai. Dainas dainavo parapijos choras, K. Cibulskio vadovaujamas. Kadangi jau treji metai, kai Punske tokiu būdu viešai buvo dainuojamos lietuviškos dainas, tai šį kartą lietuvių choro pasirodymas buvo labai įspūdingas. Programai pasibaigus, publika sugiedojo lietuvių tautos himną.

×

„Aido“ 7 nr. jau buvo rašyta, kaip blogos valios žmonės prieš Velykas, Didįjį ketvirtadienį, Punsko bažnyčioje nuplėšė nuo Kristaus grabo išsiūtą lietuvišką užrašą „Išsipildė“. Nuplėšėjai buvo pastebėti ir atiduoti policijai, kuri juos ištardė ir paleido.

Šalia to lietuviai parapijiečiai nusiuntė Lomžos vyskupui pranešimą ir prašė paramos.

Ryšium su tuo gegužės 18 d. į Punską buvo atvykęs iš Suvalkų dekanas Bol. Gumovskis, kuris tardė tuos, kurie nuplėšė užrašą, ir tuos, kurie pasirašė vyskupui prašymą. Nuplėšėjams pareiškus, kad jie tai padarė nelietuviams parapijiečiams reikalaujant, dek. Gumovskis lietuviams paaiškino, kad tie žmonės nusikaltimo nepadarę, nes bažnyčioje pirmoje vietoje, esą, turį būti lenkiški, o ne lietuviški užrašai. *Parapijietis.*

Tverečius. *Pieninė ir kooperatyvas.* Dar prieš kelerius metus tverečėnai buvo pradėję rūpintis, kad Pivorų kaime būtų įsteigta *pieninė*. Tam jau buvo ir pajų surinkę ir net ledinę įsitaisė. Bet pieninė negalėjo veikti, nes negautas valdžios leidimas. Tuo reikalu pieninės steigėjai lankėsi pas Švenčionių apskrities storastą ir pas Žemės Ūkio Rūmų direktorių Vilniuje, bet leidimo ir šiandien dar nesulaukia. Visur patariama prisidėti prie Vydžių lenkų pieninės, kuri yra už 15 kilometrų.

Melagėnų miestelyje atgaivinus prieš keletą metų subankrutavusią lenkų pieninę, praėjusį mėnesį netoli Tverečiaus, Pečiurkų kaime įsteigtas tos pieninės pieno nugriebimo punktas. Kadangi iš Pečiurkų į Melagėnus yra apie 20 klm., tai vietos žmonės abejoja, ar šis punktas galės normaliai veikti, tad ir toliau ketina rūpintis, kad jų apylinkėje būtų įsteigta atskira pieninė.

— Tverečiaus lietuvių kooperatyvas šį pavasarį perkeltas į naują butą ir jo naujo vedėju išrinktas Antanas Janutėnas. Kaip anksčiau, taip ir dabar šis kooperatyvas veikia su pasisekimu. Jo narių skaičius nuolat auga ir jį vietos ir apylinkės lietuviai gyventojai uoliai palaiko.

— Čia labai įėjo madon dviračiai. Perka ir daugiau ir mažiau pasiturintieji. Žinoma, jaunimo už tai peikti nereikėtų. Tik galima būtų pageidauti, kad jis neužmirštų ir savo kultūrinių reikalų, kad pirkinėdamas dviračius nusipirktų ir vieną kitą lietuvišką knygą, išsirašytų lietuvišką laikraštį, nes vien technika, vien dviračiai žmogaus proto ir jausmų patobulinti negali. *Ūkininkas.*

Varėna. *Vėliavos, leidimai, organizacijos ir vakaras.* Kai Barčių kaimas įsigijo lietuvišką bažnytinę vėliavą, sukruto ir kiti lietuviški kaimai. Verbų sekmadienį Varėnos bažnyčioje buvo pašventinta Mitraučos, o gegužės 26 d. Mergažerio kaimų lietuviškos bažnytinės vėliavos. Šventino vietos klebonas kun. M. Pšemeneckis.

— Daugelis Varėnos valsčiaus gyventojų turi žemės anapus administracinės linijos, bet ne visi gauna leidimus ten nuvykti. Kai kurie (perlojiečiai) po keletą kartų kreipėsi apskrities storastijon, prašydami leidimų, bet vis gavo neigiamus atsakymus.

— Lenkijai užmezgus santykius su Lietuva, Varėnos apylinkės lietuviai gyventojai, o ypač jaunimas vis dar laukia, kada vėl galės veikti uždarytos lietuvių draugijos ir skaityklos.

— Gegužės 3 d. Giražerio kaimo jaunimas norėjo surengti lietuvišką vakarą, bet negavo apskrities storastos leidimo. Būtų vaidinę komediją „Petro Pampalio piršlybas“. *Lietuvmylis.*

MANO PASTABOS

Pono Duchnovskio knygelė.

Autoriaus nei asmeniškai, nei iš matymo nepažįstu, bet tik ką išleistą jo knygelę atidžiai perskaičiau ir tai jau antrasyk, nes pirmą kartą skaičiau dalimis leidžiamame Lydoje mėnesiniame žurnale „Ziemia Lidzka“.

Atskirų leidinių yra visokių: didelių ir mažų, storų ir plonų, knygų ir brošiūrų, kurias mes vadiname knygelėmis.

Štai neseniai tokią nedidutę knygelę išleido ir Jonas Duchnovskis. Jis pasiryžo trumpai apibūdinti Vilniuje pasireiškiančias idėjas, kurių buvo ir yra nemaža. Autorius pradėjo nuo masonų veiklos Vilniuje 1815 metais ir užbaigė garsiąja dro Dembinskio byla. Vadinasi, norėta atpasakoti įvairių idėjų istoriją nuo 1815 iki 1938 metų.

Kaip matome, gražus laiko tarpas, daugiau kaip šimtas metelių, kurių kiekvieni turi savo istoriją, kiekvieni mūsų miestui davė ką nors gero ar blogo. Be abejo, idėjos, kurios reiškėsi ir reiškiasi Vilniuje, visos savo esmėje yra kilnios, gražios, nors dažnai jų vykdytojai žmonės tą kilnumą iškreipia. Todėl juo labiau reikia būti atsargiam rašant apie Vilniuje pasireiškusias idėjas, kurios buvo ir yra ne tik gausios, bet viena kitai priešingos, jokiu būdu nesutaikomos.

Apie visa tai p. Duchnovskis parašė net... 47 puslapius, daugiausia simpatijų reikšdamas Vlučengų klubui. Aha! Dabar aš jau suprantu, iš kokios aplinkumos yra kilęs knygelės „Kovojančio idealo miestas“ autorius, kuris taip įsismagino, kad net ėmėsi įrodinėti, kad, girdi, vlučengų klubo nariai esą nusiteikę prieš betkokį nacionalizmą.

Deja. Šitoksai tvirtinimas neturi jokio pagrindo, nes mes vlučengas pažįstame, kaipo pilnakraujus nacionalistus, kurie žaibus svaido tik prieš kitų tautų nacionalizmą, bet prieš savo atstovaujamą nacionalizmą ir jo veiklos pasėkas vlučengos iki šiol neprasitarė.

Kalbamos knygelės autorius galėjo, žinoma, Vlučengų klubui skirti dar daugiau vietos. Tai jo asmeniškas reikalas. Bet, kai p. Duchnovskis suignoravo lietuvių gyvenimą Vilniuje, tai tikrai pasielgė, kaip „nenacionalistas“ vlučenga.

Tiesa, autorius malonėjo gražiai atsiliepti apie tautini lietuvių atgimimą, bet pareiškęs, kad tas atgimimas radęs Vilniuje įsigalėjusią lenkišką kultūrą, mosterėjo ranka į visa tai, kas yra susiję su lietuvių gyvenimu Vilniuje nuo 1904 iki 1938 metų.

Skaitytojai, uždengę knygelę, tikrai stebėsis, kad Vilniuje yra tik trys idėjos: Vlučengų klubas, L. Abramavičius ir Dembinskio grupė. Koks neturtingas idėjomis yra mūsų miestas, kuris laikosi tik todėl, kad, pavyzdžiui, Vlučengų klubas būdi.

Perskaičius p. Duchnovskio knygelę galima ją padėti archyvan, kaipo klasiškos pavyzdingos tendencijos kūrinėlį. Ir tendencija yra tikrai klasiška, kai autorius nuslepia visa tai, apie ką rašyti nenori, nes yra „nenacionalistas“. O būdamas visokių nacionalizmų „priešininkas“, kaipgi rašysi apie Vilniaus lietuvius. Nepotogu, nes visai gali būti. Todėl Vilniuje ir „nėra“ lietuvių, „nėra“ ir jokios jų idėjos.

Manau, kad prieš kovo 19 dieną autorius būtų mus pastebėjęs, būtų mūsų tarpe netgi „nacionalistų“ aptikęs. Bet dabar geriausia išeitis — apie Vilniaus lietuvius nekalbėti: nei geruoju, nei bloguoju, nei tariamai palankiame lietuviams straipsnyje, nei atskiruose leidiniuose.

Žodžiu, esame naujos metodės išvakarėse. R. M.

Lietuvis su sklandytuvu išbuvo 26 valandas ore

Lietuvos sklandytojas Gižas Nidoje, prie Klaipėdos, su sklandytuvu (bemotoriniu lėktuvu) išbuvo ore 26 valandas, tuo pasiekdamas naująjį Lietuvos rekordą.

Dabar Lietuva yra jau trečioje vietoje. Prieš ją yra tik Vokietija ir Sovietai.

VILNIAUS KRONIKA

Galutinai uždaryta Lietuvių Mokslo Draugija

Vilniaus lenkų ozoniečių laikraštis „Kurjer Wileński“ birželio 1 dieną įsidėjo žinią, kad Vidaus Reikalų Ministerija pranešusi Lietuvių Mokslo Draugijos valdybai, esą jos skundas dėl vietos administracinės valdžios sprendimo šią draugiją uždaryti išsprendusi neigiamai ir tuo pačiu patvirtinusi šios draugijos uždarymą.

Stojamieji egzaminai

Mums teko sužinoti, kad pavasario stojamieji egzaminai Vytauto Didžiojo gimnazijon Vilniuje prasidės ne birželio 17, bet 23 dieną. Prašymai bus priimami dar iki birželio 21 dienos. Gimnazijos direkcijos skelbime tos datos taip pat bus pataisytos.

Kitas „Aido“ numeris

išeis po Sekminių penktadienį, birželio 10 dieną.

Dėl Lietuvių Labdarybės D-jos uždarymo pakeisti sprendimo motyvai

Kaip žinia, pernai lapkričio mėnesį Vilniaus Miesto storasta Lietuvių Labdarybės Draugiją sulaikė, gruodžio mėnesį Vilniaus Vaivada sulaikymo sprendimą patvirtino ir šią draugiją uždarė. Draugijos valdybai apeliavus Vidaus Reikalų Ministerijon, šių metų kovo 2 dieną ministerija apeliaciją išsprendė neigiamai ir Vilniaus Vaivados sprendimą draugiją uždaryti patvirtinto. Vilniaus Vaivada, atsiųsdamas Vidaus Reikalų Ministerijos sprendimą, pranešė, kad ši draugija nuspręsta likviduoti.

Šis sprendimas buvo galutinis. Tačiau draugijos valdyba dar turėjo teisę kreiptis į Aukščiausią Tribunolą Varšuvoje, ką ir padarė šių metų balandžio mėnesį.

Dabar tenka sužinoti, kad ryšium su nusiųstu Aukščiausiam Administracijos Tribunolui Liet. Labdarybės D-jos valdybos skundu Vilniaus Vaivada gegužės 30 dieną *pakeitė savo sprendimo motyvavimą*, kurį jis yra padaręs 1937 m. gruodžio mėn. 9 d., uždarydamas šią draugiją. Uždarymo motyvavimai pakeisti ta prasme, kad pirmieji papildyti yra naujais priekaištais, esą, draugija savo bendrabučių jaunimą auklėjusi ne Lenkijos, bet Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos dvasioje.

Sekminės Vilniuje

Kitų metų papročiu ir šiemet Sekminių pirmą dieną Vilniaus lietuviai eis lankyti Kalvarijų. Tą dieną ryto 6 val. šv. Mikalojaus parapijos bažnyčioje bus pamaldos, o 8 valandą bus einama su procesija į Kalvarijas.

Be to, Sekminių švenčių proga Lietuvių Meno ir Literatūros Draugija Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje rengia vakarus. Birželio 4 dieną (šeštadienį) bus vaidinama drama „Marija Magdalietė“ ir dainuos „Varpo“ choras.

Pradžia *7 val. vakarą.*

Birželio 6 d. (pirmadienį) bus dainų ir muzikos koncertas, o po to bus vaidinama komedija „Pinigėliai“.

Pradžia *2 val popiet.*

Vakarai įvyks, jei bus gauti leidimai.

Sukonfiskuotas vienkartinis žurnalas.

Gegužės mėn. 31 dieną Vilniuje išėjo iš spaudos vienkartinis lietuvių jaunimui skiriamas žurnalas „Jaunųjų Žingsniai“, kuris tą pačią dieną Vilniaus Miesto Storastos sprendimu sukonfiskuotas už vedamąjį straipsnį „Laukiame šviesesnio rytojaus“.

Brandos egzaminai.

Birželio 7 d. prasidės brandos egzaminai Vytauto Didžiojo gimnazijos 4-os klasės mokiniams, kurie panorės įsigyti naujojo tipo gimnazijos baigimo pažymėjimus. Šie egzaminai daromi todėl, kad gimnazija, kaip žinome, neturi valstybinių gimnazijų teisių. Egzaminų komisijos pirmininku kuratorijos paskirtas Švenčionių apskrities mokyklų inspektoriaus pavaduotojas Feliksas Jelec.

Brandos egzaminai (sakomieji) šios gimnazijos 8-os klasės mokiniams pasibaigė birželio 2 d. vėlų vakarą. Baigusių sąrašą paskelbsime kitame numeryje.

Vilniaus motociklininkų išvyka.

Sekminių švenčių metu Vilniaus motociklininkai rengia išvyką Suvalkuosna. Išvykoje dalyvauja ir lietuviai motociklininkai su žinomuoju motociklininku L. Palevičiumi priešakyje

Lietuvos-Lenkijos susisiekimo geležinkeliais sutartis

Nuo š. m. balandžio 29 dienos iki gegužės 29 d. Varšuvoje buvo vedamos Lietuvos-Lenkijos derybos dėl susisiekimo geležinkeliais. Beveik ištisą mėnesį konferuota ir pagaliau gegužės 25 dieną užbaigta ir iškilmingai pasirašyta sutartis.

Iš Lietuvos pusės pasirašė įgaliotas ministeris p. Kazys Škirpa, o iš Lenkijos — užsienių reik. viceministeris p. Šembekas (jis pavadavo min. Beką, kuris viešėjo Švedijoje).

Sutartį pasirašius, Lenkijos geležinkelių delegacija suruošė pietus, į kuriuos pakvietė min. Škirpą, vicem. Šembeką, susisiekimo viceministerį Bobkovskį, Lietuvos geležinkelių delegaciją su inž. Augustaičiu priešakyje ir šiaip daug žymių žmonių.

Gegužės 26 d. Lietuvos delegacija išvažiavo į Kauną. Kaip jau „Aide“ buvo pranešta, pasirašytoji sutartis galios iki 1940 m. gegužės 15 dienos.

Sutartis paruošta trimis kalbomis: lietuvių, lenkų ir prancūzų. Ji turi 44 straipsnius, užbaigos protokolą ir 2 vykdomuosius nuostatus, liečiančius abipusišką atlyginimą, ir 3 nutarimus apie keleivinių ir prekinių vagonų naudojimą. Laikinai priimamoji ir perduodamoji stotis bus Lentvarave. Iki 1940 m. gegužės 15 dienos turi būti pastatyta tokios stotys Zaviasuose ir Vievyje. Be to, nutarta, kad 5 dieną po sutarties pasirašymo suvažiuos į Kauną ekspertai ir apsvarstys betarpiškus keleivių ir prekių tarifus.

Prie progos tenka pastebėti, kad Lietuvos geležinkeliai kasmet vis tobulėja. Tiesiamos naujos linijos, o keleiviams duodama važinėti naujoviškiausi vagonai. Dabar Lietuvos geležinkeliams bus daugiau pelno, nes bus vežamos prekės pro Lietuvą ne tik iš mūsų krašto, bet ir iš Rusijos. Klaipėdos uostas turės daugiau darbo, nes Lenkija Nemunu plukdys neapdirbtus medžius, o Lietuvos geležinkeliais bus vežama paruošta medžio žaliava. Sakoma, kad Klaipėdos uostui Liepojaus uostas (Latvijoje) nesudarys jokios konkurencijos, nors geležinkeliais jis geriau sujungtas su sausžemiu, negu Klaipėda. Ateityje numatoma pratiesti geležinkelį nuo Kauno tiesiog į Klaipėdą. Tai būtų svarbi prekybinė linija.

Pasirašius susisiekimo sutartį, iškilo vizų klausimas. Gal jau apie pusę birželio mėn. pradės normaliai eiti traukiniai nuo Kauno iki Vilniaus ir iš Kauno iki Varšuvos.

Studenčių pramoga.

Mūsų studentės rengia linksmą pramogą — „ledų vakarą“, kuris įvyks Lietuvių Studentų Sąjungos salėje birželio 6 dieną (pirmadienį) 22 val.

Išėjo reikalingas lietuviškas giesmynėlis

Šiomis dienomis Vilniuje išėjo iš spaudos ilgai laukta lietuviškų giesmių rinkinys (kantička). „Į amžinatvę lydint“. Jame surinktos maldos ir giesmės, skiriamos giedoti prie ligonių ir mirusiųjų. Giesmynėlį paruošė ir išleido jaunas mūsų kompozitorius Julius Sinius.

Bedarbiai Vilniuje

Turimomis žiniomis, šiuo metu Vilniuje yra užregistruota 6.780 žmonės, kurie neturi darbo. Tame skaičiuje yra 2015 moterų.

„Kur. Wil.“ praneša, kad šiuo metu, gavus daugiau lėšų, skubiai organizuojami viešieji darbai. Iš viso Vilniaus vaivadijoje šiuo metu turi darbo 7.000 žmonių.

Lietuvos Prezidentas išvyko atostogų

Paskutiniu laiku Lietuvos Valstybės Prezidentas turėjo atlikti visą eilę didesnių darbų, kas jį žymiai suvargino. Dėl to jis birželio 1 dieną ilgesniam laikui išvyko į savo ūkį — Užulėnus pailsėti. Išvykstantį Valstybės Prezidentą palydėjo vyriausybės nariai, kariuomenės vadovybė ir įstaigų bei organizacijų atstovai.

Tolimesnės derybos Kaune

Kaip jau buvo minėta, gegužės 31 dieną į Kauną turėjo atvykti Lenkijos delegacija, kuri su Lietuvos delegacija Varšuvoje vedė derybas dėl tiesioginio susisiekimo geležinkeliu.

Telegramų pranešimu, tą dieną iš tiesų atvyko lenkų delegacija į Kauną, kur dabar vyksta pasitarimai dėl keleivių ir prekių bilietų kainos (tarifas).

KARAS KINIJOJE

Kautynės Lanfengo apylinkėse

Čangkaišekas su geresne savo kariuomene, kaip žinome, suspėjo išeiti iš Sučau vakarų link ir pastojo kelią japonams Lanfengo apylinkėse. Čia vis dar eina atkaklios kautynės. Japonai pranešdinėja, kad jiems pasisekę, esą, kiniečius jau sumušti ir priversti trauktis toliau į vakarus. Kiniečiai tokias žinias užginčija ir dargi tvirtina, kad jiems kitose vietose pasisekė japonų kelias divizijas apsupti ir išmesti už Geltonosios upės atgal. Japonai, tiesa, priversti siųsti vis daugiau kariuomenės Kinijon, o tai jau sakyte sako, kad jiems Kinijoje kariauti ne taip lengva.

Japonų lėktuvai gegužės 29 d. buvo nuskridę į Kantoną ir jį apmėtę bombomis. Nuostolių esą padaryta nemaža. Šis įvykis parodąs, kad japonai, iš tikrųjų, rengiasi siųsti kariuomenę į Kinijos pietus imti Kantoną ir žvalgosi patogesnės jai vietos.

Dabar paaiškėjo, kiek kiniečiai yra praradę per mūšius už Lunghajaus geležinkelį. Vien užmuštų ir sužeistų jie bene turį apie 240.000 kareivių, japonams yra palikę 8 šarvuotuosius traukinius, 86 garvežius, apie 2000 vagonų, apie 100 patrankų, apie 1000 kulkosvydžių ir labai daug įvairios amunicijos.

KARAS ISPANIJOJE

Nacionalistai eina Valencijon

Mūšiai tarp Teruelio ir Viduržemio jūros fronte vis labiau smarkėja. Dabar jau visai aišku, kad nacionalistai yra pasiryžę užimti kelią tarp Teruelio ir Sagunto. Jų kariuomenė šiomis dienomis pradėjo tuo keliu žygiuoti iš Teruelio, visur laužydama vyriausybininkų pasipriešinimą. Ji yra jau užėmusi apie 50 kilometrų to kelio ir iki Valencijos jai beliko tik apie 80 kilometrų. Nacionalistų vyriausias štabas nuolatos praneša apie naujų vietų užėmimą.

Vyriausybininkai, girdėti, skubiai statosi naujas apsigynimo pozicijas, nes šiose nesitiki išsilaikyti. Naujųjų pozicijų linijos statomos kelyje į Valenciją ir Barceloną.

Kautynės Trempo ir Balaguero apylinkėse, matyt, nutilo, nes iš ten pranešimų apie susirėmimus jau kelinta diena visai neateina.

Nesikišimo Komitetas veikia

Gegužės 26 d. Londone vėl susirinko Nesikišimo Komitetas svarstyti Ispanijos naminio karo reikalus. Pirmininkavo anglas Plimutas. Per dvi valandas jam prisėjo pasiginčyti su Sov. Rusijos atstovu ir jas pabaigė tuo, kad nutraukė posėdį ir paskyrė naują. Per pertrauką ėjo pasitarimai tarp Anglijos, Prancūzijos, Vokietijos ir Italijos atstovų. Po tokio pasiruošimo darbas vakarą ėjo sklandžiau. Komitetas visais balsais, išskyrus Sov. Rusijos atstovą, nutarė nusiųsti Ispanijon dvi komisijas, kiekviena iš 3 žmonių, ir joms pavesti nustatyti savanorių skaičių. Viena komisija darbuosis nacionalistų, kita vyriausybininkų pusėje. Po to komisijos turėsiančios sueiti ir pasidalinti surinktomis žiniomis ir nustatyti savanorių išsiuntimo planą. Kai jau būsią išsiųsta bent po 10.000 savanorių iš kiekvienos kariaujančių pusių, būsią galima nacionalistams pripažinti kariaujančios pusės teises.

Su šiais Komiteto nutarimas Sov. Rusijos atstovas nenorėjęs sutikti ir vis siūlęs savųjų pataisų. Pirmininkas, baigdamas posėdį, prašė jo pranešti nutarimus savo vyriausybei ir iš savo pusės prašyti juos priimti.

Ispanijos reikalų žinovai abejoja, ar Komiteto nutarimai būsią įvykdinti. Mat, Komitetas neturįs pakankamai lėšų, kad galėtų pravesti savanorių evakuaciją. Tam reikalui bene reikėsią apie 2 milijonai svarų, o tuo tarpu Komitetui nenorinti mokėti savo dalies Sov. Rusija. Vokietija su Italija jau sutiko.

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. **Skelbimų kaina:** tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** „RUCH“ spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-63.